

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

**ХОРАЗМ МАЪМУН
АКАДЕМИЯСИ
АХБОРОТНОМАСИ**

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2024-3/4

**Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2024

Бош муҳаррир:

Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.

Бош муҳаррир ўринбосари:

Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.

Таҳрир хайати:

Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.
Абдуллаева Муборак Махмутовна, б.ф.д., проф.
Абдуҳалимов Баҳром Абдурахимович, т.ф.д., проф.
Агзамова Гулчехра Азизовна, т.ф.д., проф.
Аимбетов Нағмет Каллиевич, и.ф.д., акад.
Аметов Якуб Идрисович, д.б.н., проф.
Бабаджанов Хушнуд, ф.ф.н., проф.
Бобожанова Сайёра Хушнудовна, б.ф.н., доц.
Бекчанов Даврон Жуманазарович, к.ф.д.
Буриев Хасан Чутбаевич, б.ф.д., проф.
Ганджаева Лола Атаназаровна, б.ф.д., к.и.х.
Давлетов Санжар Ражабович, тар.ф.д.
Дурдиева Гавҳар Салаевна, арх.ф.д.
Ибрагимов Бахтиёр Тўлаганович, к.ф.д., акад.
Исмаилов Исҳақжон Отабаевич, ф.ф.н., доц.
Жуманиёзов Зоҳид Отабоевич, ф.ф.н., доц.
Жуманов Мурат Арепбаевич, д.б.н., проф.
Кадирова Шахноза Абдухалиловна, к.ф.д., проф.
Қаландаров Назимхон Назирович, б.ф.ф.д., к.и.х.
Каримов Улғубек Темирбаевич, DSc
Курбанбаев Илҳом Жуманазарович, б.ф.д., проф.
Курбанова Саида Бекчановна, ф.ф.н., доц.
Қутлиев Учқун Отобоевич, ф-м.ф.д.
Ламерс Жон, қ/х.ф.д., проф.
Майкл С. Энжел, б.ф.д., проф.
Махмудов Рауфжон Баходирович, ф.ф.д., к.и.х.
Мирзаев Сирожиддин Зайниевич, ф-м.ф.д., проф.
Мирзаева Гулнара Саидарифовна, б.ф.д.
Пазилов Абдуваеит, б.ф.д., проф.

Раззақова Сурайё Раззоқовна, к.ф.ф.д., доц.
Раматов Бакмат Зарипович, қ/х.ф.н., доц.
Рахимов Раҳим Атажанович, т.ф.д., проф.
Рахимов Матназар Шомуротович, б.ф.д., проф.
Раҳимова Гўзал Юлдашовна, ф.ф.ф.д., доц.
Рўзметов Бахтияр, и.ф.д., проф.
Рўзметов Дилшод Рўзимбоевич, г.ф.н., к.и.х.
Садуллаев Азимбой, ф-м.ф.д., акад.
Салаев Санъатбек Комилович, и.ф.д., проф.
Сапарбаева Гуландам Машиариповна, ф.ф.ф.д.
Сапаров Қаландар Абдуллаевич, б.ф.д., проф.
Сафаров Алишер Каримджанович, б.ф.д., доц.
Сирожов Ойбек Очилович, с.ф.д., проф.
Собитов Ўлмасбой Тоғжамедович, б.ф.ф.д., к.и.х.
Сотипов Гойипназар, қ/х.ф.д., проф.
Тоғжибаев Комилжон Шаробитдинович, б.ф.д., акад.
Холлиев Аскар Эргашевич, б.ф.д., проф.
Холматов Бахтиёр Рустамович, б.ф.д.
Чўпонов Отаназар Отожонович, ф.ф.д., доц.
Шакарбоев Эркин Бердикулович, б.ф.д., проф.
Эрматова Жамила Исмаиловна, ф.ф.н., доц.
Эшчанов Рузумбой Абдуллаевич, б.ф.д., проф.
Ўразбоев Ғайрат Ўразалиевич, ф-м.ф.д.
Ўрозбоев Абдулла Дурдиевич, ф.ф.д.
Ҳажиева Мақсуда Султоновна, фал.ф.д.
Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.
Худайберганаева Дурдона Сидиқовна, ф.ф.д.
Худойберганаев Ойбек Икромович, PhD, к.и.х.

Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси: илмий журнал.-№3/4 (112), Хоразм Маъмун академияси, 2024 й. – 278 б. – Босма нашрнинг электрон варианты - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси минтақавий бўлими – Хоразм Маъмун академияси

МУНДАРИЖА
ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Abdurakhmanova Z.Yu. The similarities and contrasts between legal words in uzbek and chinese languages	6
Abduvahabova M.A. Ingliz va o‘zbek folklor diskursida genderlikning kommunikativ-pragmatik xususiyatlari	9
Absamatova G.B. Surdo tarjima sinxron tarjimaning noverbal shakli sifatida	13
Aminova N.I. Shukur Xolmirzayevning “Ko‘k dengiz” hikoyasida inson ma’naviy dunyosi tahlili	16
Ataboyev I. Ta’na-dashnom nutq strategiyasi muvaffaqiyatining ekstralingvistik shartlari	19
Bakayeva M.K., Astanova H.Z. The artistic modeling of personality in dreiser's works: capturing motives and assessing characters	23
Bazarova X.E. Jamol Kamol she’riyatida so‘z jilosi	29
Bekova N., Achilova D.F. Abdulqodir Karomatullo ibn Ne’matullo Sabboq Buxoriy hayoti va adabiy merosi haqida	32
Boymatova D.B. Maqollarda muqobilsiz leksikaning ishlatilishi	35
Erkinov S.E., Saidova M.A. Unlocking global communication: the art and impact of simultaneous translation	37
Fayziyeva A.A., Raximova S.I. Ingliz tiliga xos konseptual metaforalar tahlili	40
Gadoeva M.I., Chullieva M. The old man and the sea, the battle of life for all human kind	42
Gadoeva M.I., Ibragimova M. Linguocultural analysis of imperative mood in uzbek and english	45
Gadoeva M.I., Mirzaeva M.Z. Expressing desire through lexical items in english and uzbek languages	47
Ismailov I.O. Ogahiyning tarixiy-adabiy asarlarida quyosh timsoli	50
Jo‘rayev Sh.B. Tilshunoslikda o‘zlashmalarning tasniflanishi	52
Karimova Sh. Modernizm yo‘lidagi izlanishlar	55
Khayatova Z.M. Unveiling the language secrets: paraphrasing uzbek texts with software	60
Khodjaeva D.I., Ergasheva M.B. About the branch of onomastics that studies celestial objects	63
Kobilova N.S. Common features of a good language learner	65
Madraximova I.B. Shavkat Rahmon she’riyatida tun xronotopi	68
Mamarajabova I.F. “Vaqt” konseptini ifodalovchi birliklarning xususiyatlari	71
Maxsudova N.A. Konseptlarning leksikografik tavsifining o‘ziga xos xususiyatlari	73
Mirzaboyeva N.M. Nemis va o‘zbek maqollarida ismlar	78
Muhammadjonova G., Farhodjonova Sh. Badiiy adabiyotda daraxt timsoli va uning g‘oyaviy-falsafiy talqini	81
Muqimova Z.R. Tabiat hodisalarini atovchi nomlarning lingvomadaniy xususiyati	83
Muratova G. G‘afur G‘ulom hikoyalarida qahramon xarakteri tasviridagi rang-baranglik	87
Murodjonova L.F. The ratio of non-verbal and verbal paralinguistic tools used in speech activity	90
Muxtoraliyev B.I. Anvar Obidjonning badiiy mahorati	93
Navruzova N.X. The position of connotative meaning in the semantic structure of a word	96
Niyazova M.X., Tuxtayeva M.A. Tog‘ay Murodning asar personajlari nutqida maqol qo‘llash mahorati	99
Norboyev O‘.S. “Asil va Karam” dostonining shakllanishidagi ilk manbalar va uning yozuvga ko‘chishi	102
Norboyev O‘.S. “Asil va Karam” dostonining og‘zaki versiyalari	105
Nuriddinova N.B. Poetic features of Stephen King's works	107
Ochilova H.A. So‘roq gap va uning turlari haqida	111
Oripova G.M. Abduvali Qutbiddinning qofiya qo‘llash san‘ati	115

Oripova L. Qashqadaryo adabiy muhiti rivojida Abdulla Oripov ijod maktabining tutgan o'rnini	118
Pirnazarova D. Metaforaning nazariy asosi va uning she'riy matnda ifodalanishi	120
Qahramonova S. Bir va ko'p ma'noli "kamsitish" semali so'zlar tavsifi	122
Qobilova M.M. O'zbek tilining izohli lug'atlarida sotsil semali leksemalarning genetik-etimologik tavsifi	125
Qobilova N.S., Hojiyeva M.T. Nutqiy aktlarning namoyon bo'lish usullari	127
Rakhmonova M.Z. The impact of phonological working memory in sentence processing in adults	130
Raxmatova D.N. O'zbek tili taraqqiyotida yangi davr	132
Raxmatova O.K. Zamonaviy rus va o'zbek tilini qyoslashda lingvopragmatik tahlil o'tkazish masalalari	136
Safoyeva S.N. Diskursiv markerlar: saxiylik va tasdiqlash tamoyillari	138
Saidkodirova D.S. The peculiar structure of semantic theory in linguistics	141
Saidkodirova D.S. Pragmatics among linguistic disciplines: problems of definition and classification	144
Saidova M.U., Axrorova M.X. Og'zaki diskursda uchraydigan muammolar va ularning tahlili	146
Salikhova M.B., Akhmadaliev Kh.A. Status of semi-affixes in english	149
Saydalieva A.E. Exploring aesthetic functions of irony in literature	152
Saydalieva A.E. Sociological and psychological aspects of irony	154
Saydivaliyeva B.S. Ingliz va o'zbek matbuot matnlarida evfemizmlar tahlili	156
Shadiyeva D. Bir g'azalda she'riy san'atlar jilvasi	159
Shavkatov Sh.Sh. O'zbek tilshunosligida fe'lni fe'lga bog'lovchi vositalarning fe'l valentligidagi o'rnini	162
Shukurov O.U. Milliy nomlash an'anasi va neym neologizmlar	165
Soberova M.S. Abdulla Qahhorning "O'tmishdan ertaklar" qissasida ma'rifat masalalari talqini	168
Soyipov S.N. "Ravzat ush-shuhado" asarida shoir tili va badiiy mahorat masalalari	171
Saidova Z.X. Ruhiiy jarayonlar va shaxs xususiyatlar frazeologik birliklarning leksik qatlam xususiyatlari	175
Soleyeva M.R. Yapon xalq maqollarining tarjimai tadqiqot obyekti sifatida	178
Temirova K.B. Ichimlikni nomlovchi terminlar va semantik muvofiqlik	182
Tilovova G.R. Ona tili faniga oid atamalar o'quv izohli lug'atlari yaratishning lingvistik asoslari	186
Tosheva N.Sh. Tush va uning badiiy asar syujetidagi roli	189
Tukbayeva M.B. Linguistic units representing the category of state in non - related languages	192
Turg'unova F. Gazeta sarlavhalarining ko'p funktsionalligi	196
Tursunova M.V. Julian Barnsning "Angliya, angliya" asarida postmodern satirik roman unsurlari	199
Umurova X.H. National clothes and their linguistic features	203
Vaxidova F.S. Ingliz va o'zbek tillari soha terminlarining uyali tasniflari va semantik maydoni	205
Xamdamova X. Xalq dostonlarida harakat va holatni bildiruvchi so'zlardagi ko'pma'nolilik hodisasi haqida	207
Xiloliddinova F.R. Shekspir dramalarida olam va odam talqini	210
Xolbekova M.S. Tilshunoslikda teonim markazi tushunchasi haqida ayrim mulohazalar	213
Zokirova D.B. Methodology of cognitive stylistics	216
Абдурахмонова М.А. Ҳозирги француз тилида модал сўз ва ибораларнинг асосий маънолари ва уларнинг умумий ривожининг характерли жиҳатлари	218
Атаназарова Ш.Б. Реклама матнининг умумий тавсифи: тадқиқи ва тарихи	221

Conclusion. An analysis of different points of view on the subject and tasks of pragmatics as a scientific discipline shows that among scientists there is no unity regarding which global scientific direction (semiotics, philosophy, psychology, etc.) includes pragmatics. In the middle of the 20th century, pragmatics also began to be included in linguistics, in which case this discipline is called linguistic pragmatics or pragmalinguistics.

1. Pragmatics, or pragmalinguistics, at the present stage of the development of the theory of language, is mainly considered a field of linguistics, since its object, in accordance with modern concepts, includes not only the language system but also the speech forms of its implementation.

2. In the framework of linguistics, along with systemic, applied, interdisciplinary linguistics and other possible branches, communicative linguistics should also be singled out.

3. Pragmatics, along with phonetics (and morphophonetics), belongs to communicative linguistics.

4. The object of study of pragmatics includes the communicative implementation of sentences and texts, as well as the implementation of various kinds of linguistic meanings.

To put it another way, pragmatics studies how signs behave during actual communication processes. This sets it apart from other fields of linguistics that focus on language as a static system.

REFERENCES:

1. Austin, John Langshaw. How to do things with words. Oxford: At the Clarendon Press. 1962
2. Ehlich, Konrad und Jochen Rehbein. Muster und Institution. Untersuchungen zur schulischen Kommunikation. Tübingen: Gunter Narr. 1986.
3. Ernst, Peter. *Pragmalinguistik: Grundlagen, Anwendungen, Probleme*. Berlin: Walter de Gruyter. 2009. Pp-52-53.
4. Habermas, Jürgen. Theorie des kommunikativen Handelns. Frankfurt am Main: Suhrkamp. 2003-y.
5. Heinemann, Wolfgang und Dieter Viehweger. *Textlinguistik*. Tübingen: Niemeyer. 1991. P-16
6. Morris, Charles W. Esthetics and the theory of signs. In Morris, Charles W. Writings on the general theory of signs. The Hague: Mouton. 1971. Pp- 415-433.
7. Nöth, Winfried. Handbook of semiotics. Bloomington/Indianapolis: Indiana University Press. 1990. P- 50
8. Schlieben-Lange, Brigitte . *Linguistische Pragmatik*. Stuttgart etc.: Kohlhammer. 1975-y. P-20
9. Searle, John and Daniel Vanderveken. *Foundations of illocutionary logic*. Cambridge: Cambridge University Press. 1985
10. Norman, B.Yu. Lingvisticheskaya pragmatika. Na materiale russkogo i drugikh slavyanskikh yazykov (Linguistic pragmatics. Based on Russian and other Slavic languages). Minsk: BGU. (In Russ.)] 2009.

UO`K 808.3

OG`ZAKI DISKURSDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR VA ULARNING TAHLILI

M.U.Saidova, PhD, Buxoro davlat universiteti, Buxoro

M.X.Axrorova, magistr, Buxoro davlat universiteti, Buxoro

Annotatsiya. Til o`rganuvchilar uchun og`zaki diskurs jarayonini to`laqonli tashkil etish, ularning og`zaki nutqini rivojlantirish bugungi kundagi eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada til o`qitish jarayonida og`zaki diskursni samarali tashkil etishga to`sqinlik qiluvchi muammolar va ularni bartaraf etish usullari haqida so`z boradi.

**Kalit so`zlar:** Til o`qitishda kommunikativ yondashuv, segment, supersegment, realiya.

Аннотация. Одной из важнейших задач сегодня является полноценная организация процесса устного общения изучающих язык, развитие их устной речи. В данной статье говорится о проблемах, которые мешают эффективной организации устной речи в процессе обучения языку и способах их преодоления.

Ключевые слова: Коммуникативный подход в обучении языку, сегмент, суперсегмент, реалья.

Abstract. One of the most important tasks today is to fully organize the process of oral discourse for language learners, to develop their oral speech. This article talks about the problems that hinder the effective organization of oral discourse in the process of language teaching and how to overcome them.

Key words: Communicative approach in language teaching, segment, supersegment, realiya.

Kirish. Bugungi kunda til o'rganishga bo'lgan qiziqish juda ham ortib bormoqda. Muloqot asri deb ta'rif beriladigan XXI asrda esa og'zaki nutqdan foydalanish til o'rganishning eng muhim jihati deb qaralmoqda. Ammo Turli darajada tashkil etilgan sinf darslari, o'quv qo'llanmalari va qiziqarli metodlarga qaramasdan, ba'zida o'quv kursini tugatishiga ozgina qolgan talabalar ham og'zaki muloqot jarayoniga to'laqonli tayyor emasliklarini ta'kidlaydilar. Bu qiyinchilik asosan og'zaki diskursning janr jihatdan betakrorligi va sinf xonasida og'zaki muloqotning yetarlicha tashkil etilmaganligi bilan tavsiflanadi.

Respublikamizning barcha hududlarida ingliz tili ikkinchi til sifatida maktabgacha ta'lim muassasalaridan boshlab o'qitilsada, o'quvchi yoshlar bu tildan sinfdan tashqari vaqtda keng foydalanish imkoniyatiga ega emaslar. Faqatgina dars jarayonlarida bu tildan foydalanish esa ingliz tilida erkin so'zlash qobiliyatini egallash uchun yetarli emas. Natijada ko'plab o'quvchilar ingliz tilida ravon muloqot qilish qobiliyatiga ega bo'la olmaydilar. Odatda, haddan tashqari uyatchanlik, grammatik qoidalarni to'g'ri qo'llay olmaslikdan qo'rqish hissi, yetarli so'z boyligining mavjud emasligi o'quvchilarning og'zaki muloqot jarayonini samarali tashkil etishiga to'sqinlik qiluvchi asosiy omillar hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. Bundan bir necha yillar oldin, mamlakatimiz hududida ingliz tilini o'qitish jarayonida asosan o'qish va grammatik qoidalarni o'rganishga asosiy etibor qaratilgan bo'lsa, hozirgi kunda og'zaki nutqdan foydalanishga asosiy etibor qaratilmoqda. Ingliz tilini o'qitish va o'rganish jarayonida nafaqat lingvistik bilimlarni, balki pragmatik, diskursiv xususiyatlar va madaniyatlar aro o'ziga xoslikka ega bo'lgan til hodisalarining ham ahamiyati katta ekanligiga ko'p marotaba urg'u berilgan. Ingliz tili so'zlashuvchilari orasida madaniyatlar aro farqlarni va o'xshash jihatlarni o'rganish ham og'zaki muloqot jarayonini boyituvchi omil hisoblanadi. Tilshunos olimlar Richard va Sukvivat madaniyatlar aro muloqot ko'nikmasini yoritish jarayonida qator farazlarni muhokamaga qo'yganlar. Ular Amerikalik, Taylandlik va Yaponiyalik talabalarning til o'rganish jarayonlarini kuzatishlari natijasida, ona tilidan ikkinchi tilga o'tish jarayonida diskursning janr jihatdan boyligi, ijtimoiy muhitdagi farqlar, yuz ifodalari va har bir millatning xushmuomalik prinsiplari orasidagi farqlarni bilmaslik turli darajadagi muloqot muammolarini keltirib chiqarganligini isbotlab berganlar. Brown va Yule (1983), Bygate (1987), Pattison (1987), Ellis & Tomlinson (1987), va Nunan (1989) og'zaki diskursda yuzaga keladigan muammolarning xususiyatlarini turli kuzatuvlar va tadqiqotlar yordamida o'rganib chiqqanlar. Ularning har biri og'zaki diskursning serqirraligini ta'kidlaganlar va tahlil qilganlar. Richards va Sukvivat (1985) xorijiy tillarda muloqot jarayonida madaniyatlararo takrorlanmas til hodisalari ham muhim ahamiyatga ega ekanligini isbotlab berganlar. Lighrbown va Spada (1999) ikkinchi tilni o'rganish jarayoni haqidagi ilmiy nazariyalar va xorijiy tilde muloqot jarayoniga tasir o'tuvchi psixologik omillar haqida so'z yuritganlar. Ingliz tilida so'zlashishni o'rgatishning amaliy jihatlari esa Harrner (1998) tomonidan yoritib berilgan. Horak (1999) Ingliz tilida so'zlashish jarayonida o'quvchilarning so'zlashuv qobiliyatlarining baholanishi ularning namoyishlariga qanhalik darajada ta'sir o'tkzaishini tadqiq qilgan. Chowdhury (2000) ingliz tilida so'zlashish jarayonida o'qituvchining roli, tanlanayotgan metodlarning ahamiyati, to'g'ri tanlangan yo'nalishning so'zlovchilar qobiliyatlarini oshirishdagi bevosita ahamiyati haqida o'z tadqiqotlari natijasini taqdim etgan. Bu tadqiqotlarning hammasi bir nuqtaga jamlanganda aynan til o'qitishda kommunikativ yondashuvning turli qirralari yoritib berilganligi ko'rishimiz mumkin.

Til o'qitishda kommunikativ yondashuvdan foydalangan holda biz yuqorida keltirib o'tilgan muammolarni sinf xonasida maksimal darajada bartaraf etishga erishishimiz mumkinligini misollar yordamida yoritishga harakat qilamiz.

O'quvchilarning ona tilidan foydalanishida va chet tilida so'zlashish jarayonida foydalanadigan fonetik hodisalari tubdan farq qilishi mumkin va bu so'zlashuv jarayonida turli darajadagi muammolarga olib keladi. Turli madaniyatda turlicha talaffuz etiladigan so'zlar, urg'ularning turli darajada qo'llanilishi talabalarni tez –tez qiynab turuvchi eng keng tarqalgan muammo hisoblanadi. Bundan tashqari, talabalarda turli madaniyatda yashovchi ingliz tilida so'zlashuvchilar bilan og'zaki muloqot qilish imkoniyati juda kam ekanligini hisobga oladigan bo'lsak, bu jarayonni samarali tashkil etish vazifasi bevosita o'qituvchi zimmasiga yuklatiladi. Bu haqida Brown va Yule (1983) o'z

fikrlarini quyidagicha bayon etganlar: “Bu mashaqqatli jarayonda o‘quvchilar yordam olishi mumkin bo‘lgan yagona shaxs bu oqituvchidir. Uning zimmasiga shunday masuliyatli vazifa yuklanganki, u dars jarayonida doimiy yo‘l qoyilayotgan talaffuzga oid xatolarni eshitib tursa ham, ortiqcha tanbehlar va tuzatishlarsiz bu jarayonda o‘quvchiga yordam berishi kerak. Bu jarayonda u segment (tovush, bog‘in, so‘z, gap) va supersegment (intonatsiya, pauza, urg‘u) omillar bilan alohida alohida shug‘ullanishi talab etiladi.”

Dars jarayonida o‘qituvchi bu xatolarni tuzatishga harakat qilar ekan, ingliz tilida qo‘llaniladigan gap urg‘usi, so‘z urg‘usiga, dialektlarning o‘zaro farqli jihatlariga e‘tibor qaratishi lozim. Talaffuz xatolari ustida eng samarali usul sifatida tan olingan texnika bu “Correct teacher” usulidir. O‘qituvchi yuqorida keltirilgan talaffuz xatolarini aynan buzib o‘z nutqida qo‘llashi va o‘quvchilardan bu xatolarni anglab tuzatishi talab etiladi. Bu nafaqat ularning talaffuzini oshirishga balki bevosita tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga ham yordam beradi.

Og‘zaki diskurs jarayoniga salbiy ta‘sir o‘tkazuvchi omillardan yana biri bu madaniyatlar aro o‘ziga xo‘sh ma‘noga ega bo‘lgan so‘zlardir. Bu guruhga biz realiyalar, muqobilsiz leksikalar, omonimlar, omofonlarni kiritishimiz mumkin. Bir madaniyatda mavjud so‘zning ikkinchisida mavjud emasligi shu so‘z ishlatilish doirasini chegaralab qo‘yadi va og‘zaki diskurs jarayonida so‘zlovchilar orasida to‘siqni paydo qiladi. Misol uchun, o‘zbek tilidagi advokat tushunchasi ingliz tilida ishlatilish doirasi va o‘rniga ko‘ra turlicha so‘zlar bilan ifodalanadi: lawyer, barrister, advocate va boshqalar. So‘zlar qatorini juda uzoq davom ettirish mumkin. So‘zlar manosi o‘rtasidagi farqni to‘g‘ri ochib berishda faqatgina tarjimaning o‘zi kamlik qiladi. Dars jarayonida quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

- madaniyatlar aro o‘xshash va farqlarni turli video qo‘llanmalar orqali yoritish;
- ingliz tilida so‘zlovchilar bilan suhbatlar tashkil etish;
- ikki madaniyatni solishtirish orqali xulosalar berish.

Ingliz tilida so‘zlashishni o‘rgatish jarayonida o‘quvchilarning psixologik holati inobatga olinishi kerakligi tilshunos olimlar tomonidan ko‘p marotaba e‘tirof etilgan. O‘quvchilarning psixologik holati: uyatchanlik, asabiylik, xato qilishdan qo‘rqish hissi, turli darajadagi yuz ifodalari hattoki tashqi ko‘rinishlari ham muloqot jarayoniga o‘z tasirini o‘tkazishi isbotlangan. Yaqinda Wahid (2002) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotlar natijasiga ko‘ra o‘quvchilarning kuchli emotsional holati muloqot jarayoniga to‘siqlik qiluvchi eng katta omil hisoblanadi. U o‘z tadqiqotlarini shunday xulosalaydi: “O‘quvchilarda ingliz tilida so‘zlashishdan uyalish va ishonchsizlik hissi juda yuqori ekanligini kuzatdim. Ular muloqot jarayonida juda kuchli hissiy bosim ostida fikrlarini yetkazishga harakat qiladilar. Asosan, ularni tashqi omillar, boshqalar tomonidan tanqid ostoga olinish, tengdoshlari orasida kulgiga qolish, kabi hissiyotlar bezovta qiladi. Ular o‘zlari ishlatayotgan iboralarning to‘g‘ri fikrlarini yetkazib berishiga unchalik ham ishonch bilan qarashmaydi va so‘zlashuv jarayonida tinimsiz xatolar haqida o‘ylashadi. O‘quvchilar uchun manodan ham ko‘ra ko‘proq boshqalar tomonidan tanqid ostiga olinmaslik muhimdek tuyuladi.”

Muhokama. Ingliz tili mashg‘ulotlarida og‘zaki diskurs jarayonini tashkil etishda ta‘limiy maqsadga yo‘naltirilgan interaktiv o‘yinlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Psixologik omillarni bartaraf etishda eng ishonchli usul bu do‘stona sinf muhitini tashkil etishdir. Oqituvchining xatolarni qayta qayta takidlamasligi va ularni qabul qila olishi do‘stona muhitni yaratishga undovchi omil hisoblanadi. Hech qachon bola nutqida xatolarni aynan takrorlash yaramaydi, yaxshisi shaklan va mazmunan to‘g‘ri bo‘lgan so‘zlarni ta‘limiy o‘yinlar jarayonida takrorlash joizdir.

Xulosa. Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, Ingliz tilida ravon so‘zlashish qobiliyatini shakllantirishda shunchaki grammatik qoidalarni o‘rgatish va tarjimaga suyanib qolish yetarlicha samara bermaydi. Og‘zaki diskursni tashkil etishda unga tasir etuvchi barcha omillarni inobatga olgan holda talabalarga ko‘proq og‘zaki muloqotdan foydalanishga imkon yaratib berish va bu jarayonda til o‘qitishda kommunikativ yondashuvdan foydalangan holda natijaga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Brown, G. & Yule, G. (1983). Teaching the Spoken Language. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Bygate, M. (1987). Speaking. Oxford: Oxford University Press
3. Chowdhury, R. (2000). 'Colourless Green ideas: Grammar Teaching in the EFL Class'. The Dhaka University Studies. vol. 57 . No. 2

4. Nunan, D. (1989). *Designing Tasks for the Communicative Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Richards, J. C. & Sukwiat, M. (1985). "Cross-cultural aspects of conversation Competence". In J. C. Richards (ed.). *The Context of Language Teaching* Cambridge: Cambridge University Press.
6. Wfong, R. (1993). "Pronunciation myths and facts". *Washington: English Teaching Forum*. 31(2): 115-119.

UDC 808.3

STATUS OF SEMI-AFFIXES IN ENGLISH

M.B.Salikhova, master's student, Uzbekistan State World Language University, Tashkent
Kh.A.Akhmadalieva, Associate Professor, Uzbekistan State World Language University, Tashkent

Annotatsiya. Ushbu maqola tilning dinamik evolyutsiyasiga bag'ishlangan bo'lib, ingliz tilidagi yarim affikslarning o'ziga xos xususiyatlarini ochib beradi. Maqolada madaniyat, jamiyat va tarix tilga qanday ta'sir qilgani, yarim affikslarning bu o'zgarishlarga qanday hissa qo'shgani o'rganiladi. Shuningdek, yarim affikslarning yangi so'zlarni yaratishga va mavjud so'zlarga turli ma'nolar qo'shishiga, tilni yanada ifodali qilishga yordam berishi ham ko'rib chiqiladi. Yarim affikslarni qo'llashni o'rganishda maqola ba'zi bir qarama-qarshiliklarga - bu so'z qismlarini qanday ishlatish kerakligi haqidagi munozaralar va kelishmovchiliklarga to'xtalib o'tadi. Ba'zan talabalar ularni biroz chalkash deb bilishadi. Oldinga qarab, maqolada tilshunoslikning kelajakdagi tendensiyalari haqida umumiy ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: ma'no, affikslar, yarim affikslar, so'zlar, so'z yasalishi, tarixiy ildizlar.

Аннотация. Данная статья посвящена динамичной эволюции языка, с акцентом на уникальной роли полуаффиксов в английском языке. В статье исследуется, культура, общество и история повлияли на язык, и как полуаффиксы внесли свой вклад в эти изменения. Также рассматривается, как полуаффиксы помогают создавать новые слова и добавлять различные значения к существующим, делая язык более выразительным. В процессе исследования ролей полуаффиксов статья затрагивает некоторые контroversии - дискуссии и разногласия относительно того, как следует использовать эти части слов. Иногда студенты находят их немного запутанными. В перспективе статья также предоставляет обзор будущих тенденций в лингвистике.

Ключевые слова: значение, аффиксы, полуаффиксы, слова, словообразование, исторические корни.

Abstract. This article delves into the dynamic evolution of language, focusing on the unique role of semi-affixes in English language. It explores how the language has been influenced by culture, society, and history, and how semi-affixes contribute to these changes. The article also talks about how semi-affixes help create new words and add different meanings to existing ones, making the language more expressive. While exploring the roles of semi-affixes, the article touches on some controversies- debates and disagreements about how these word parts should be used. Sometimes, students find them a bit confusing. Looking ahead, it also provides a glimpse into future trends in Linguistics.

Key words: meaning, affixes, semi-affixes, words, word formation, historical roots

Introduction. Language is a dynamic and ever-evolving entity, shaped by cultural, social, and historical influences. English, as a global language, has undergone numerous transformations over the centuries. One of the most intriguing aspects of its evolution is the use of semi-affixes. Semi-affixes are linguistic elements that fall somewhere between prefixes and suffixes, adding layers of meaning to words. Affixation is a central concept in morphology and touches upon many related theoretical and empirical issues in word-formation and inflection [1]. In this article, we delve into the current status of semi-affixes in English, examining their roles, emergence, and impact on the language.

Semi-affixes occupy a unique linguistic space, existing between the well-defined realms of prefixes and suffixes. Unlike their more structured counterparts, semi-affixes bring a certain fluidity